

một số tiền khá lớn lúc bấy giờ, để đơn vị mua gạo ăn đến ngày hành quân về nước. Bà đã dạy cho con trai, con rể của mình đang là sĩ quan trong quân đội Thái Lan, dành tình cảm tốt đẹp cho Việt Nam.

Năm ấy, nhiều bà con Việt kiều vừa mới từ Lào hoặc Campuchia tản cư sang Thái Lan tránh chiến tranh của Pháp. Mặc dù đời sống khó khăn, với hai bàn tay trắng, nhưng sẵn sàng giúp đỡ, đóng góp nuôi quân trong các chiến khu và đưa con em mình tham gia đơn vị hải ngoại. Có nhiều gia đình cả hai anh em ruột đều tham gia. Tôi đã rất xúc động khi nghe các chị em Việt kiều nói: “Thanh niên các anh về nước hết thì chúng tôi lấy chồng làm sao?”. Nói vậy, nhưng chính các chị là người động viên mạnh mẽ cho anh em hăng hái về đóng góp với quê hương.

Hơn nửa thế kỷ qua rồi. Tôi nay cũng cao tuổi và trí nhớ mòn mỏi như tôi đã nói trên. Nhưng, kỷ niệm mà bà con Việt kiều ở Thái Lan để lại trong tôi thật sâu đậm. Nhớ lại những lần tiễn đưa anh em lên đường về nước, tôi muốn đi cùng đơn vị quá. Nhưng tôi không được phép, phải ở lại làm nhiệm vụ được cấp trên giao cho.

Tôi thấm thía và thấy rõ rằng: Bà con Việt kiều là bộ phận không tách rời của dân tộc. Và nguồn lực mà Việt kiều ở Thái Lan đóng góp cho Tổ quốc Việt Nam đó là hết sức quý giá, đáng trân trọng, bởi đó là chính con người, là sinh mạng.

Do vậy, tôi rất hoan nghênh khoa Đông Nam Á học thuộc Đại học Mở – Bán công Thành phố Hồ Chí Minh đã có sáng kiến và mạnh dạn thực hiện đề tài nghiên cứu khoa học về “Cộng đồng người Việt ở Thái Lan”. Đây là một công việc có ý nghĩa lớn nhưng cũng nhiều khó khăn lắm đấy.

THƯ VIỆN ĐẠI HỌC VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY - HỌC MỚI

TS. ÂU THỊ CẨM LINH*

Thư viện đại học và phương pháp dạy - học mới

Trong xu thế toàn cầu hóa và sự phát triển không ngừng của khoa học công nghệ, các trường đại học có nhiệm vụ trang bị cho sinh viên khi ra trường không những có năng lực làm tốt được ngành nghề mà họ đã học, mà còn có khả năng nhanh chóng thích nghi được với những biến động và thay đổi của môi trường bên ngoài. Do đó, phương pháp dạy - học mới cần phải được áp dụng trong các trường đại học; và nhiệm vụ chính của trường đại học là dạy cho sinh viên phương pháp học.

Bên cạnh chương trình, giảng viên thì tài liệu (giáo trình, sách đọc thêm và các sách tra cứu khác) có vai trò hết sức quan trọng trong phương pháp dạy - học mới. Khi học một môn học, sinh viên cần những sách sau: giáo trình đại cương, giáo trình chuyên ngành, sách bài tập, sách đọc thêm liên quan đến môn học, sách lịch sử hình thành và phát triển môn học, các trường phái, các phương pháp nghiên cứu, các bài trên báo, các tạp chí chuyên ngành, các loại từ điển hỗ trợ cho chuyên ngành đó.

Theo phương pháp học mới, để lên lớp 1 buổi học, thì sinh viên phải có nhiều buổi trước đó để chuẩn bị bài học mới có thể tự trình bày, thảo

luận về nội dung của bài học đó. Giảng viên chỉ là người hướng dẫn, gợi ý chứ không phải chỉ đọc cho sinh viên ghi từ đầu đến cuối. Để làm được điều này, cần phải có tài liệu.

Không phải sinh viên nào cũng có nhiều tiền để mua toàn bộ sách học. Đối với nhiều sinh viên chuyên, mua một bộ giáo trình cũng đã quá khó khăn rồi. Do đó, trường đại học có trách nhiệm hỗ trợ sinh viên qua thư viện.

Nói đến tài liệu là nói đến thư viện. Trước đây, sinh viên cũng cần thư viện để mượn giáo trình học và nhiệm vụ chính của thư viện là phục vụ giáo trình cho sinh viên. Ngày nay, để phục vụ cho việc tự học, nghiên cứu của sinh viên đòi hỏi thư viện phải trang bị đủ các loại tài liệu cần thiết. Và nhiệm vụ chính của thư viện không còn là cho mượn giáo trình (sinh viên tự mua giáo trình) mà là phục vụ sách đọc thêm, các từ điển; báo, tạp chí chuyên ngành và các tài liệu khác trên Internet.

Ý thức được vai trò của thư viện trong việc chuyển đổi phương pháp dạy - học, nhiều trường đại học ở Thành phố Hồ Chí Minh đã đầu tư nâng cấp mở rộng thư viện, tăng cường tài liệu, chỗ ngồi và các phương tiện hiện đại khác. Tuy

(*) Giám đốc Thư viện Đại học Mở – Bán công Tp. Hồ Chí Minh.

nhien, cho đến nay chưa có thư viện đại học nào của Thành phố Hồ Chí Minh có số lượng tài liệu vượt 300.000 bản sách; diện tích phòng đọc chỉ từ 500m² – 1.500m². Tất cả các thư viện đều quá tải: không đủ chỗ ngồi và nhiều tài liệu không đủ phục vụ sinh viên, trong khi đó, nhiều tài liệu quý chưa khai thác hết (không cần lăm cho trường có tài liệu, lại rất cần cho trường không có tài liệu đó). Khối lượng tài liệu bổ sung còn tùy thuộc vào khả năng tài chính của mỗi trường. Các trường công lập có nhiều lợi thế hơn bởi thâm niên, bởi nguồn kinh phí Nhà nước, lợi thế trong tài trợ... nhưng việc chia sẻ tài liệu, sự liên kết không thực hiện được bởi nhiều nguyên nhân, trong đó việc phục vụ sinh viên của chính thư viện mình đã là hết sức chật vật.

Để nâng hoạt động thư viện lên một tầm vóc mới, cần phải ứng dụng công nghệ thông tin vào trong hoạt động của thư viện. Không chỉ dừng lại ở việc áp dụng công nghệ thông tin vào khâu mượn - trả, tra cứu tài liệu trong một thư viện mà cần phải mở rộng cho việc liên thông; cung cấp tài liệu giữa các thư viện đại học trong nước, tìm tài liệu của các trường đại học khác trên thế giới và các tài liệu khác qua mạng Internet. Lối ra cho thư viện sẽ mở nếu dự án nối kết thư viện đại học được Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh thông qua và triển khai trong năm 2004. Đây là dự án do Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh hỗ trợ kinh phí đã xong giai đoạn báo cáo khả thi. Bước đầu có 9 trường đại học trên địa bàn Thành phố Hồ Chí Minh và Sở Khoa học Công nghệ Thành phố Hồ Chí Minh tham gia. Tuy nhiên, để hội nhập và liên thông giữa các thư viện với nhau trên nền tảng công nghệ thông tin, thư viện các trường vẫn phải đầu tư thêm máy tính. Việc mở rộng diện tích vẫn rất cần vì thư

viện truyền thống vẫn là nền tảng căn bản đi song song với thư viện điện tử.

Thư viện Đại học Mở - Bán công Thành phố Hồ Chí Minh trong việc chuyển đổi phương pháp dạy - học.

Thành lập năm 1991, cho đến nay thư viện Đại học Mở - Bán công Thành phố Hồ Chí Minh đã qua 2 lần nâng cấp mở rộng diện tích: khi trường xây mới vào năm 1999 (357m²) và xây thêm 1 phòng ở lầu 6 năm 2001, nâng diện tích lên 536m² với 140 chỗ ngồi. Vốn tài liệu của thư viện là 13.000 bản sách (11/2003).

Với quy mô trên, hiện tại thư viện chỉ đáp ứng được khoảng 65-70% nhu cầu học tập của sinh viên. Hiện tại trường cũng chỉ mới ở giai đoạn đầu củng cố chương trình và chuyển đổi phương pháp dạy. Chưa có nhiều giảng viên thực hiện việc giảng dạy của mình theo cách dạy *phương pháp học*. Nếu chúng ta thúc đẩy việc này thì chắc chắn trường sẽ nâng cao được hiệu quả đào tạo. Điều đó có nghĩa là, thời gian sinh viên phải tự học, tự nghiên cứu ở thư viện nhiều hơn, và như vậy thì tài liệu phải đa dạng, phong phú hơn.

Đối chiếu với phương pháp dạy mới thì khả năng hiện tại của thư viện xét về cả khía cạnh tài liệu và chỗ ngồi là chưa đáp ứng được nhu cầu tự học và nghiên cứu của sinh viên. Do đó, thư viện rất cần sự đầu tư của nhà trường. Bản thân thư viện cũng phải nỗ lực để tìm kiếm các giải pháp góp phần vào sự phát triển của nhà trường. Các giải pháp cụ thể theo chúng tôi là:

1- Mở rộng thư viện sang phòng 506 để tăng tài liệu tra cứu, tăng diện tích lên 628m² từ đó tăng số chỗ lên thành 180 chỗ.

2- Chuẩn bị dự án cho cơ sở Long Bình với diện tích sử dụng khoảng 30.000m² có sức chứa 1.000 chỗ và

300.000 bản tài liệu. Tích cực tìm kiếm nguồn tài trợ từ các tổ chức, cá nhân

3- Gia nhập Consortium theo dự án liên thông các thư viện đại học để có thể tìm kiếm, chia sẻ nguồn tài liệu phong phú, đa dạng và có giá trị từ các thư viện khác và từ Sở Khoa học Công nghệ Thành phố Hồ Chí Minh.

4- Tìm kiếm nguồn tài liệu tặng từ các cá nhân, tổ chức trong và ngoài nước.

5- Đào tạo nhân viên thư viện để có khả năng khai thác tập hợp thông tin điện tử từ mạng Internet.

Điều cần thiết với thư viện là nguồn thông tin liên quan đến môn học. Trong thời gian qua, có một số giảng viên đã rất nhiệt tình hỗ trợ thư viện trong việc xác định tài liệu bổ sung; như đến tận thư viện giới thiệu tên sách đọc thêm cho môn của mình, gửi cho thư viện danh mục các sách hay liên quan đến môn học. Một số giảng viên khác thì giúp thư viện nhận được thông tin gián tiếp qua sinh viên về sách đọc thêm. Khi sinh viên đến thư viện tìm không có sách thì chính sinh viên cung cấp thông tin cho việc bổ sung của thư viện qua việc đặt yêu cầu với thủ thư. Cũng có nhiều môn mà thư viện không xác định được tài liệu đọc thêm vì thiếu thông tin (do giảng viên không giới thiệu cho sinh viên tài liệu đọc thêm hoặc do thư viện chưa chủ động liên hệ với giảng viên, nhất là những giảng viên thỉnh giảng khó gặp...).

Sắp tới, khi trường yêu cầu về đề cương bài giảng với tất cả các giảng viên thì thư viện sẽ tận dụng các thông tin từ đề cương bài giảng của giảng viên, phối hợp các khoa để bổ sung chính xác, kịp thời. Đây cũng là cơ sở ban đầu để thư viện có thể tiến đến việc hệ thống tài liệu theo môn, theo ngành của trường theo hệ thống điện tử.